

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق برکت
ویرجینیا - امریکا
۴ جولای ۲۰۰۹

بیانید پښتو بیاموزیم دولسم لوست (درس دوازدهم) د پښتو ځانگړي (مخصوص) توري یووالي او توپیرونه

۷- بن :

این حرف مخصوص پښتو در مناطق مختلف کشور سه نوع تلفظ میشود:
در مناطق غربی و جنوب غربی کشور آنرا چون (ش) دری اما قدری شدید و زیبا.
پښتو زبانان شرق کشور آنرا چون (خ) تلفظ میکنند و اما پښتوزبانان ولایات همجوار کابل غزنی،
پکتیا، پکتیکا، خوست و متباقی پښتوزبانان به گونه ای تلفظ میکنند که نظیر آن در دری سراغ
نمیشود و نمیتوان آنرا در قید قلم آورد و اما خوشبختانه افغانها در تلفظ آن هیچ مشکل ندارند و به
سهولت آنرا تلفظ مینمایند.

بر مبنای تلفظ منطوقی این حرف آنرا از (ش) دری تشخیص کرده و در نوشته های خویش بکار
میبریم. خالی از مفاد نیست مثالهایی بیاوریم و اندر باب گذشته بعض کلماتی که این حرف در آن جا
گرفته صحبتی نمائیم.

بنه، بنه راغلاست یا بنه راغلی! بنکیل، بناروال، بنایسته، کنبپنی که فعلاً بنابر
مشکلات تلفظ، کنبئی باید گفته شود.

قبل از ایجاد و عرض اندام مؤسسه ای بنام "پښتو ټولنه" که اعضای آنرا دانشمندان و زبانشناسان
پښتو تشکیل میدادند، در ادبیات پښتو حرف یا کلمه (کنبئی) یعنی (در) و یکعده کلمات دگری
که این حرف در آن جا گرفته و در ترکیب آن شامل بود مثلاً کنبناستل، کنبکارل (درکشیدن
و...)، کنبکبیل (درکشیدن یا سوزن تر کردن، دکمه کردن و یا ماشه تفنگ را کش کردن) و
کلمات بیشماری ازین قماش برای پښتو زبانانی که (بن) را (خ) تلفظ مینمایند مشکلات تلفظی
ایجاد کرده و بایست (کخی، کخبئی، کخبناستل، کخبکارل، کخبکخل) تلفظ میشدند، که این
طرز تلفظ به قامت پښتوی آنها راست نیامده موزون نبود، لذا (بن) مزاحم راحذف وبعد از آن در
ادبیات پښتو به این شکل (کی، کنبئی، کبناستل، کبکارل، کبکبیل) معمول گردید. اینکه

بعضی ها هنوز هم آنرا (کبني) مینویسند و میخوانند زور آوری میکنند.
خوانندگان ارجمند در لنډۍ های ذیل استعمال (بس ، رو کي) را ملاحظه فرمایند:

ریره سنت د پیغمبر(ص) ده
خو ځيني ریري د شیطان په لاري ځينه

په بنایسته ریره به هلته بنایسته شي
چي ټول کره وړه دي د خدای په لاره وینه

په هغه ریره به هیڅکله بنایسته نه شي
په لاس تسبیح په زره د سود وهي چرتونه

نه بنایسته یمه نه بد رنگه
زه غم رنگ یمه ځوانان رنځورومه

۸ - گ :

این حرف مخصوص پښتو با (گ) دری در تلفظ فرق نداشته یکسان تلفظ میگردند اما در کلمات
پښتو به شکل اصلی آن بایست استعمال گردد.
گری ، گدون ، گن ، گزل ، گدا ، گدپدل ، منگلي ، گرځپدل ،

۹ - ن :

این حرف پښتو که ظاهراً شکل نون دری دارد اما اگر دقت شود در قسمت زیرین خود به
اصطلاح پندک دارد که باین علت آنرا در پښتو (پندکداره نون) هم میگویند. تلفظ بخصوص
خودش را دارد و در تلفظ آن بایست دقت لازم به خرج داده شود.

کون به معنی کر، کسیکه نمیشنود و جمع آن کانیه ، رون ، رنا ، تنی (دُکمه) و اما
(تنی) نام یکی از ولسوالیهای مربوط ولایت خوست چون درگی و اسمعیل خیل.